

Asia: VN/463/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta lastensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä vuoden 2022 alusta ja 30 lasta/sosiaalityöntekijä vuoden 2023 alusta. (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Asiakasmitoituksesta säätäminen on perusteltua. Tämä vahvistaa lastensuojelun tuen tarpeessa olevan lapsen oikeuden toteutumista lastensuojelussa ja vähentää niitä tilanteita, joissa sosiaalityöntekijällä ei ole ollut mahdollisuutta riittävästi perehtyä asiakkaana olevan lapsen asiaan, kokemukseen ja omiin näkemyksiin.

2. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lastensuojeluviranomaisen kansainvälisestä toimivallasta (17 §), lastensuojelun järjestämis- ja kustannusvastuusta kansainvälisissä tilanteissa (17 a §) sekä lastensuojelun tarpeen arvioinnista ulkomailla (17 b §). Selkiyttääkö sääntely rajat ylittäviä tilanteita?

ei lausuttavaa

3. Esityksessä ehdotetaan säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta ja lapsen palvelutarpeen arvioinnista (26 §). Onko ehdotettu sääntely selkeä?

Sääntely on riittävän selkeä.

4. Esityksessä ehdotetaan säädettävän tehostetusta avohuollon tukitoimesta (37 b §). Mikä on näkemyksenne sääntelyn selkeydestä suhteessa muihin lastensuojelun avohuollon palveluihin?

Mielestämme sääntelyssä ei ole riittävän selkeästi avattu, mikä tehostetun avohuollon tukitoimen suhde tai eroavaisuus on esimerkiksi kotona tehtävään tehostettuun perhetyöhön tai perhekuntoutukseen.

5. Onko esityksessä ehdotettu 49 a §:n 2 momentin c-kohdan päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä sijaishuollon integroitua palvelu ja sitä koskeva päätöksenteko (49 b §) sääntelyltään selkeä ja toteutettavissa käytännössä?

Sääntely on selkeä ja käytännössä toteutettavissakin, joskin päihdehoidon kuntoutuksen sekä sijaishuollon integroidun palvelun aikarajan näemme liian lyhyenä.

6. Esityksessä ehdotetaan erityisen huolenpidon palvelun tuottamisen keskittämistä julkisen sektorin toimijoille (60 d §). Muutokseen esitetään pitkää siirtymäaikaan vuoteen 2026 asti. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Se, että erityisen huolenpidon palvelu keskitetään pelkästään valtion, kuntien tai kuntayhtymien järjestettäväksi, vaatii mielestämme perustelujen selkeämpää avaamista tai lisäperusteluja. Jo nyt tiedämme sen, että nuoret joutuvat odottamaan erityisen huolenpidon jaksolle pääsyä kohtuuttoman pitkään silloin, kun hänen elämäntilanteensa on jo muutenkin kriistytynyt. Palvelun järjestäjien rajoittaminen nykyisestä ei suoranaisesti edesauta paikkojen lisääntymistä ja siten nuoren pääsyä avun piiriin nykyistä lyhyemmällä odotusajalla. Joskin arviomme on, että vaativan laitoshoidon palvelu vastaa jossain määrin tähän tilanteeseen ja nykyistä useammat nuoret saavat tarvitsemansa avun ilman erityisen huolenpidon sijoitusta.

7. Esityksessä ehdotetaan vähimmäishenkilöstömitoituksia vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidon palveluihin (59 a §). Mitoitukset porrastetaan vuosille 2022–2026, täysimääräisinä mitoitus tulisivat voimaan vuonna 2026. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Kannatamme vahvasti vähimmäishenkilöstömitoituksen nostamista vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidon palveluissa. Mitoituksen nostamisen rinnalla tulee tehdä tehostettuja toimenpiteitä AMK-koulutetun henkilöstön saamiseksi laitoshuoltoon. Eli mitoituksen rinnalla tulee kiinnittää erityistä huomiota myös työntekijöiden työhyvinvointiin, osaamiseen vahvistamiseen sekä työturvallisuuteen. Huolta herättää se, että perustason laitoshoidon henkilöstömitoitus ollaan jättämässä ennalleen. Kun laki ei säätele erityistason sijaishuollosta, toisin kuin kuntien kilpailutukset, on riskinä, että yhä huonommin voivat ja oirehtivat nuoret tulevat sijoitetuiksi perustason laitoshuoltoon. Niiden nykyinen henkilöstömitoitus ei ole riittävä vastaamaan niihin tarpeisiin, joita näihin yksiköihin sijoitettavilla nuorilla nykyään on.

8. Esityksessä ehdotetaan uutta säännöstä kiinnipitämisestä lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi (68 a §). Onko sääntely riittävän selkeä ja millaisia käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Kysymyksenä herää, olisiko tämän voinut sisällyttää pykälään 68§.

9. Esityksessä ehdotetaan muutettavan luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamista koskevaa nykyistä säännöstä (69 a §) siten, että siinä säädetty kiinniottaminen mahdollistaa poliisille toimivallan lapsen kiinniottamiseksi virka-apuna. Poliisin virka-apun antamisesta säädetään tarkemmin uudessa 69 b §:ssä. Onko ehdotettujen 69 a § ja 69 b § sääntely riittävän selkeä ja millaisia käytännön vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Säännöksessä olisi vielä syytä tarkentaa, mitä tarkoittaa se, että laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä ja toimivaltaisella sosiaalihuollon viranhaltijalla on oikeus ottaa luvatta laitoksesta poistunut lapsi kiinni.

10. Esitys sisältää muutoksia työryhmän ehdotuksiin päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä erityisen huolenpidon jakson aikana tehtävistä rajoitustoimenpiteistä ja yhteydenpidon erityisestä rajoittamisesta (71 § ja 72 §). Millaisia vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla näette olevan lapsen päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä erityisen huolenpidon jakson toteuttamiseen?

Ne selkiyttävät käytäntöjä.

11. Vapaamuotoiset huomiot edellä mainittuihin säännöksiin:

-

Möller Sointu

Kalliolan Setlementti ry - Kalliola oy, lasten, nuorten ja perheiden palvelut